

Lituanistiniame ugdyme svarbi motyvuojanti aplinka ir kūrybiškumas

Jungtinės Karalystės Mančesterio lituanistinė mokykla „Austėja“ oficialiai įsteigta 2019 metais ir vis auga ir stiprėja. Mokykla netradicinėmis veiklomis bei įtraukiančiomis pamokomis siekia pritraukti lietuvių vaikus, jaunimą ir jų tėvus, kuriuos vienija meilė Lietuvai ir lietuvių kalbai. Apie tai daugiau skaitykite straipsnyje.

Deimantė ŽUKAUSKIENĖ

PASAULIOLIETUVIS.LT

Išlaikyti, puoselėti lietuviybę emigracijoje yra nelengva, labai atsakinga užduotis ir darbas tiek tėvams, tiek ir vaikams. Reikia turėti daug kantrybės, ištvermės, atsidavimo bei supratimo, kaip savo vaikams įskiepyti meilę gimtajai kalbai, Lietuvos istorijai, kultūrai, kad jiems tas nuolatinis lietuviybės akcentavimas nenusibostų, neįkyrėtų, antraip jie gali nebenorėti su tuo turėti nieko bendro. Jungtinėje Karalystėje didžioji dauguma mokyklų yra angliškos, televizijos ir radijo programos, spauda taip pat anglų kalba, o ir daugelis draugų kalba angliškai. Lietuvių kalba girdima tik namuose, dažniausiai iš ryto ir vakare, ir tai ne visais atvejais, nes juk mišriose šeimose vėlgi būna kitaip. Tad visa diena taip ir praeina gyvenant ir veikiant angliškoje aplinkoje. Kartais, net ir vedami gerų norų, tėvai sunkiai randa jėgų padėti vaikams mokytis lietuvių kalbos ir ją tobulinti. O su kalbos įgūdžių silpnėjimu dažnai menksta ir domėjimasis visais lietuviškais reikalais. Reikia tvirtos valios, nuostatų ir įsisąmoninimo, kad tas pasiryžimas išlaikyti lietuviybę svetimame krašte nesunyktų. Lituanistinis švietimas yra

svarbus lietuviybės, tautinio tapatumo, kultūros, tradicijų išlaikymo veiksnys Kartu tai ir procesas, jauniems emigrantams suteikiantis galimybę ir padedantis integruotis švietimo sistemoje, jei vis dėlto galvojama apie sugrįžimą į Lietuvą. Jungtinėje Karalystėje mažųjų lietuviukų tėvai dažnai turi galimybę pasirinkti mokyklą, kuri yra arčiau jų namų ar kuri jiems labiau patinka. Ten vaikai mokosi lietuvių kalbos, istorijos, geografijos, dainų, o kartais ir tautinių šokių, yra įvairiapusiškai ugdomi. Vaikai daug sužino apie Lietuvą, apie jos didingą praeitį, kalbą, papročius, kultūrą ir t. t. Vaiko akiratis plečiasi, jis pradeda labiau domėtis viskuo, kas turi kokią ryšį su Lietuva, taip pat pradeda labiau domėtis lietuvių kalba, daugiau kalba lietuviškai.

Mokslo metų pabaigos šventė, 2022 m.

Turbūt bet kuriuo metu šeštadienį apsilankę Mančesterio lituanistinėje mokykloje „Austėja“ patektumėte į džiugų šurmulį. Mokiniai ruošis kokiai nors veiklai ar renginiui, bėgios koridoriais per pertraukėlę, o mokytojai dėliosis tolimesnių susitikimų planus. „Pasaulio lietuvis“ pasikalbėjo su Diana Valiukoniene – Mančesterio lituanistinės mokyklos „Austėja“ vadove ir pedagoge apie lituanistinį ugdymą išeivijoje, tradicines ir netradicines veiklas, pamokas bei nelengvus pirmus metus.

D. Valiukonienė prisistato esanti žemaitė, kilusi iš Skuodo. Į Jungtinę Karalystę moteris atvyko 2006 metų liepą, čia kurį laiką dirbo viešbutyje, tačiau po metų nusprendė pradėti studijas ir pasirinko pradinį klasių pedagogiką. Diana vėliau dirbo vaikų darželyje, po to pradinėje mokykloje, tačiau dėl tam tikrų sveikatos problemų teko tuos darbus sustabdyti. Laikui bėgant lietuvei ėmė stigti veiklos, o ir daug tautiečių kreipėsi į ją ieškodami įvairios informacijos bei pagalbos, kurios prireikdavo apsigyvenus Mančesteryje. Tai paskatino įkurti lietuvių bendruomenę „Žemyna“ (2018 metais) ir lituanistinę mokyklą „Austėja“. Lituanistinė mokykla oficialiai įsteigta 2019 metų rugsėjo 19 dieną. Mokyklos vadovė pasakoja, jog daugelį metų gyvenant išeivijoje teko susidurti su nelengvu iššūkiu – lietuvių kalbos išlaikymu. Būtent šis sunkumas, jos pačios ir kitų čia gyvenančių lietuvių panašios patirtys, noras, kad vaikai su savo giminaičiais susikalbėtų lietuvių kalba, ir paskatino steigti lituanistinę mokyklą: „Kadangi esu lietuvė, tai lietuvių kalba, tradicijos ir kultūra man visada yra pirmoje vietoje. Auginau tris sūnus ir dėjau labai daug pastangų, kad močiutės galėtų susikalbėti su savo anūkais, kad jie kalbėtų lietuvių kalba. Mačiau daug pavyzdžių ir girdėjau daug pasakojimų, kaip seneliams yra sunku bendrauti su anūkais, kurie nekalba jų gimtąja kalba, tada nutrūksta jų ryšys, nes jie ima vieni kitų nesuprasti. Tai ir kilo mintis, kad Mančesteryje reikia atidaryti lituanistinę mokyklą.“

Diana Valiukonienė prisimena, jog pradžioje reikėjo pažiūrėti, savotiškai patikrinti, ar tokia mokykla iš tiesų bus naudinga ir reikalinga. Tad 2019 metų birželį miesto parke buvo suorganizuoti keli „bandomieji“ susitikimai. Į tuos susitikimus susirinko nemažai lietuvių tėvelių su vaikučiais, ketinančiais lankyti mokyklą. Tad sulaukus gausaus bendruomenės palaikymo ir nemažo būrelio

mažųjų lietuvių, nuspręsta tokią mokyklą oficialiai įsteigti.

Kalėdos, 2022 m.

Pasak pedagogės, pirmieji treji metai lituanistinei mokyklai buvo labai sunkūs. Pradžioje mokykla neturėjo pakankamai pedagogų, o tada užėjo ir pasaulinė pandemija, kuri nelauktai pakeitė visų gyvenimą. Reikėjo visą ugdymą organizuoti jį perkeltant į virtualią erdvę, vesti pamokas nuotoliniu būdu, kas buvo neįprasta ir iš tiesų nelengva, o dar ir didžioji dalis vaikučių buvo visiškai nekalbantys lietuviškai. Tačiau, kaip ir visiems tada, teko daug mokytis, dėti daug pastangų ir prisitaikyti prie naujos realybės.

O šiuo metu mokykloje mokosi trisdešimt du vaikai nuo 3 iki 10 metų amžiaus. Didelis dėmesys skiriamas kiekvieno mokinio ugdymui ir jo asmenybei. Kaip ir dažnoje užsienio lituanistinėje mokykloje, čia mokomasi lietuvių kalbos, istorijos, kultūros, lietuviškų tradicijų, piešiama, dainuojama, šokama, švenčiamos įvairios kalendorinės ir valstybinės šventės. Viena iš stipriųjų mokyklos pusių yra ta, kad čia iš tiesų dirba puikūs, motyvuoti, atsakingi pedagogai, kurių požiūris į darbą ir pašaukimą būti mokytoju yra atsakingas: „Labai džiaugiamės, kad šiandien turime keturis kvalifikuotus mokytojus ir tris mokytojo padėjėjus. Pradžią visada yra

sunkiausia, pamokas pradedame žaisdami. Naudojame įvairias metodines priemones ir vadovėlius, sukurtus lituanistinėms mokykloms. Pratybas perkame ir vežamės iš Lietuvos. Mokytojai nuolat tobulinasi.“ 2022 metų spalio 31 dieną Lietuvos Respublikos ambasadoje Londone vyko kasmetinis mokytojų kvalifikacijos kėlimo seminaras, kuriame dalyvavo ir šauniosios Mančesterio lituanistinės mokyklos „Austėja“ pedagogės.

Mokyklos veiklos

Pamokų sėkmę, anot mokyklos vadovės, lemia savanorių, mokytojų ir jų padėjėjų geranoriškumas, pasiryžimas ateiti į mokyklą ir mokyti vaikus. O vaikai labai noriai renkasi į mokyklą ir įsidrąsinę pradeda atkartoti įvairias lietuviškas frazes, išreiškia savo nuomonę, pradeda regzti paprastus sakinius ir bando atsakyti į klausimus. „Labai smagu girdėti, kai mišriose šeimose, kur tėvas ar mama yra ne lietuvis, taip pat bandoma savo mintis gražiai dėstyti lietuvių kalba. Tie vaikai, kurių namuose kalbama lietuvių kalba, yra aktyvesni ir drąsesni. Kitiems vaikams, kurie yra iš mišrių šeimų arba kurių namuose kalbama angliškai, dažnai adaptuotis mokykloje ir mokytis yra žymiai sunkiau, nors visi vaikučiai ir

labai stengiasi. Kaip jau minėjau, kai kurie vaikučiai jau lanko angliškus darželius ar mokyklas, todėl jų pagrindinė kalba yra anglų. Mokytojams tenka didelis krūvis ir atsakomybė „įvesti“ juos į lietuvių kalbą. Pamokos metu stengiamės kalbėti lietuviškai, bet pertraukos metu ar atėjus tėveliams jie vėl persijungia į anglų kalbą“, – mintimis dalijasi patyrusi pedagogė.

Įvairios veiklos

D. Valiukonienė, kalbėdama apie savo patirtį motyvuojant vaikus kalbėti lietuviškai ir mokytis lietuvių kalbos, pabrėžia kūrybingumą ir naujus išgyvenimus: „Kaip mes motyvuojame vaikus mokytis lietuvių kalbos? Pirma, mūsų mokykloje yra sukurama šilta atmosfera, pamokos būna integruotos, mokomės daugiausia žaidimų forma, yra paskatinimai – lipdukai. Labai juos motyvuoja mūsų savanoriai padėjėjai. Jų amžius yra 14-16 metų ir mes jiems leidžiame kartais pasiruošti pamokai ir ją praveisti. Vyresnieji vaikai taip pat turi galimybę keletą kartų per metus eiti į jaunesnių vaikų klasę ir padėti praveisti pamoką, juos tai labai motyvuoja, tada vaikai jaučiasi itin pakylėti. Taip pat organizuojame pamokas-dirbtuvėles, kurių metu kepame duoną, blynus, dekoruojame

meduolinius sausainius, o kartais pamokas perkeliame į parką – jos yra vaikų mėgstamiausios.“

Mančesterio lituanistinė mokykla „Austėja“ glaudžiai bendradarbiauja ir palaiko ryšius su Mančesterio centrine biblioteka, dalyvauja jos organizuojamoje tarptautinėje kalbų dienoje, kur pristatoma ir lietuvių kalba, o šventiniu laikotarpiu puošiamą lietuviška kalėdinė eglė.

Pandemijos metu, kai visos veiklos vyko tik virtualiai, buvo organizuojamos visokios viktorinos, konkursai, kur kviesdavo ir visas Jungtinės Karalystės lituanistinės mokyklas jose sudalyvauti. Taip užmegzti ryšiai su Lietuvos ir kitomis diasporos institucijomis, lituanistinėmis mokyklomis. Vaikai dalyvauja įvairiuose projektuose, netradicinėse pamokose. Pavyzdžiui, kovo mėnesį lituanistinės mokyklos „Austėja“ vaikučiai dalyvavo projekte „Lietuvių kalba nemiega niekada“. Jo metu vaikai rašė, piešė, spalvino, pažindinosi su lietuvių kalbos raidėmis, mokėsi skaityti. Seniau, 2021 metų lapkritį, lituanistinės mokyklos mokiniai virtualioje erdvėje dalyvavo netradicinėje pamokoje – susitikime su vaikiškų knygų iliustruotoja Aušra Kiudulaite. Aušra vaikams pasakojo, kaip gimė pirma knyga „Laimė yra lapė“, o paskui dar kiti jos iliustruoti kūriniai. Vėliau vaikai kibo į darbus, piešė, karpė ir klijavė kiekvienas savo sukurtą musę, jos išėjo labai spalvingos ir skirtingos. Prie šio projekto taip pat prisijungė ir Londono lituanistinės etnokultūros ir dramos mokyklos „Bitė“ mokinukai. Lapkričio viduryje visos vaikų sukurtos musės dalyvavo Mančesterio centrinės bibliotekoje parodoje „Lapė, dramblys ir 92 musės“. Dar viena netradicinė, įdomi pamokėlė – „Duonelės kelias“. Vaikai žiūrėjo animacinį filmą „Vilkas ir duona“, išiklausė į naujus žodelius (*išarti, pasėti, užaugti, iškulti, nupjauti, sumalti, išsijoti, iškepti*) ir bandė juos išsiminti. Tyrinėjo, kaip atrodo žemė ir rugių sėklos, bandė užuosti jų kvapą, jį įvardyti, paskui pasėti sėklas į išpurentą žemę, prižiūrėti ir laukti savo rudens derliaus.

Velykos

Rudenėlio šventė, 2022 m.

O kur dar visos tradicinės šventės, smagiai, žaismingai paminimos mokyklėlėje.

Juk taip svarbu buvimas kartu, bendruomeniškumas. O kaip švenčiamos įvairios šventės lituanistinėje mokykloje „Austėja“? Mokykloje švenčiami Trys Karaliai. Pavyzdžiui, šiemet mokiniai klausė pasakos apie tris karalius, sužinojo kuo jie yra ypatingi, vėliau visi darė karūnas. Pernai per Užgavėnės aiškintasi, kodėl yra kepami blynai, kokios šios šventės tradicijos ir pagrindiniai „veikėjai“, buvo kartu gaminamos kaukės. Ir kaipgi be blynų: vaikai mielai išitraukė iš blynų maišymo, kepimo ir valgymo procesą, taigi blynų receptas – įsisavintas.

O štai kaip atrodė viena šventinė diena mokykloje minint Vasario 16-ąją. Dar pamokų pradžioje, bendroje dalyje, mokytojos su vaikais kalbėjo apie šios dienos reikšmę, vaikai susipažino su lietuviškais simboliais – vėliava, herbu, Gediminaičių stulpais, sugiedojo Lietuvos himną. Pagrandukų klasėje vaikai aptarinėjo vėliavos spalvas ir ją piešė. Smalsučių grupėje diskutavo apie Lietuvos simbolius ir piešė Gedimino pilį. Vėliau mokinukai užrašinėjo ant medžiagos skiautelių frazes, atsakydami į klausimą „Ką aš myliu?“. Šie užrašai papuošė šiaurinės Mančesterio bibliotekos įėjimą. Žiniukų klasėje mokytasi daiktavardį. Darbelių pamokoje vaikai kūrė lietuviškų spalvų darbelius.

Prieš Velykas mokiniai turėjo įdomias pamokas apie verbas ir Velykų papročius. Mokiniai sužinojo, kas yra verba ir kuo ji ypatinga. Vaikai rišo iš įvairių žolynų verbas, taip pat susipažino su Velykų tradicijomis, išsiaiškino, kodėl jos švenčiamos ir koks yra pagrindinis Velykų simbolis. Kartu mokiniai darė bendrą projektą – didelį velykinį kiaušinį.

Paklausta, kuo Lietuvos mokslo, sporto ir švietimo ministerija bei kitos įstaigos galėtų padėti organizuojant lituanistinį ugdymą išeivijoje, Diana Valiukonienė pažymi, jog labai pagelbėtų aprūpinimas mokomąja medžiaga ir, žinoma, labai laukia lituanistinėms mokykloms skiriamo finansavimo, kad galėtų nors kiek mokytojams atlyginti už įdėtą laiką bei pastangas mokant mažuosius lietuviukus, o dalį lėšų skirti patalpų nuomai.

Šiandien mokyklos vadovė labai džiaugiasi, kad vaikai noriai lanko mokyklą, ir tikisi, jog taip bus ir toliau. Taip pat nori pasidžiaugti, jog mokykloje dirba nuostabūs mokytojai, atsidavę šiam darbui, negailintys jam savo laiko ir jėgų. „Galbūt mūsų pagrindinis noras ir vizija būtų gauti nuolatinės patalpas, kur galėtume gražiai įsirengti savo mokyklą. Tai būtų didelis džiaugsmas ne tik vaikams, bet ir mokytojams. Tada dar galėtume organizuoti papildomai tautodailės, kultūros ir meno būrelius, kalbos klubus ne tik vaikams, bet ir

suaugusiesiems“, – svajoja Mančesterio lituanistinės mokyklos „Austėja“ vadovė Diana Valiukonienė.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

